

CULTURĂ DE SECURITATE ȘI DIPLOMAȚIE PUBLICĂ

PLEDOARIE PENTRU DIPLOMAȚIA PUBLICĂ

Cristina IVAN*

Abstract:

We believe special attention should be placed on this highly interdisciplinary mechanism and its ability to advance soft power in ways unprecedented and complementary to classical hard power. Therefore, in this particular section of the journal, we will place under microscope traditional and non-traditional public diplomacy initiatives aimed at promoting peace building and conflict resolution.

Keywords: *soft power, public diplomacy, international arena*

În 2002, faimosul și regretatul sociolog german Ulrich Beck dădea glas unei opinii, pe care azi am numi-o vizionară, conform căreia atentatele de la 11 septembrie 2001 au făcut ca lumea să se confrunte *cu o alegere existențială: nu numai între naționalism și multilateralism, dar, în același timp, între multilateralism regresiv, bazat pe state ale supravegherii și multilateralism progresiv, bazat pe state de tip cosmopolit.*

Dacă primul tip de stat (multilateralist regresiv) presupune apariția unei lumi distopice, în care libertatea individuală este sacrificată în favoarea securității colective - o retorică ce a ajuns astăzi să determine atât de multe dintre ipostazele discursului public -, cel de-al doilea tip de stat invocat de Beck (multilateralist progresiv), se concentrează asupra unei viziuni despre securitate generată de la firul ierbii, prin respectarea fără excepție a drepturilor omului, a unui cadru legal agreat internațional, precum și a democrației și ospitalității la nivel transnațional.

Această dilemă globală invită la reflecție în ceea ce privește resursele și mecanismele care pot întări și avansa avantajele civilizației așa cum o definim astăzi, într-un început de secol dominat de poziția ideologică a cosmopolitarismului. A devenit evident că violența, după 11 septembrie 2001, a căpătat forme endemice în multe părți ale lumii; că puterea ofensivă, discursurile guvernamentale și intervențiile militare au devenit, atunci când sunt aplicate singular, ineficiente în promovarea păcii. De aceea, pentru

* Institutul Național de Studii de Intelligence, Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”

a putea domoli spirala de violență și a contribui eficient la rezolvarea conflictelor, ca să nu mai menționăm contribuțiile aduse la promovarea propriei stări de pace la nivel național, autoritățile guvernamentale trebuie să caute resurse și mecanisme alternative. Și unul dintre cele mai promițătoare astfel de mecanisme se dovedește a fi astăzi diplomația publică, în noile sale interpretări.

Definită acum câțiva ani (2001) de către expertul în relații internaționale, profesor la Universitatea Harvard, Joseph Nye, ca *metodă de promovare a puterii subtile a unei țări, adică a abilității sale de a-i influența pe ceilalți pentru a obține rezultatele dorite prin persuasiune mai degrabă, decât prin obligativitate sau plată*, diplomația publică a evoluat în moduri noi și spectaculoase de abordare a provocărilor globale. Deși s-ar putea să nu fim încă pe deplin conștienți de modul în care se configurează și interacționează aceasta cu mediul geopolitic global, totuși, dovezi ale influenței ei sunt vizibile peste tot.

La început de mileniu III, diplomația publică era ilustrată de diverse proiecte guvernamentale destinate comunicării cu „celălalt”, expunerii în fața acestuia a propriei identități naționale, a valorilor culturale, politice și etice, în încercarea de a identifica eventuale puncte de convergență ale intereselor celor două părți. Programe de comunicare destinate unei audiențe internaționale, programe culturale, acordarea de burse pentru excelență academică, realizarea de schimburi educaționale și programe de vizită, toate aceste instrumente erau utilizate de guverne din întreaga lume și făceau parte dintr-un kit de rezolvare a conflictelor. Rămâneau însă exact ceea ce fuseseră și până atunci - o formă pozitivă de influență și de generare a schimbării în favoarea intereselor naționale ale statului în cauză.

Astăzi, 15 ani mai târziu, diplomația publică s-a schimbat și a devenit o narațiune nouă, puternică, non-statatală, avansată de actori sub- sau supra-naționali, precum și de comunități globale de acțiune. Această *nouă* diplomație publică este generată de narațiunea neo-cosmopolită, captează tendințele de schimbare emergente în relațiile internaționale și conduce puterea subtilă la un cu totul alt nivel de acțiune. Așa cum devine din ce în ce mai clar, noile forme de diplomație publică s-au materializat ca urmare directă a democratizării informației prin „new media”, sunt capacitate de noile tehnologii de comunicație și acționează într-un mediu global fluid.

De aceea, astăzi, nu mai putem defini la fel de ușor cum o făceam acum 15 ani, actorii diplomației publice. ONG-uri, comunități virtuale de tip ideologic sau de acțiune, lideri de opinie informali, și agenți de schimbare interacționează într-un sistem de relații mutuale benefice care nu este, cel puțin aparent, centrat pe stat sau generat de stat. Pentru că indivizi

și comunități ajung să ia poziție și cer ocuparea spațiului public unde se iau deciziile politice, nivelul la care intervențiile de diplomație publică pot influența deciziile politice este și el în creștere constantă.

Acesta este motivul pentru care credem că o atenție specială trebuie acordată acestui mecanism interdisciplinar, respectiv abilității sale de a influența și a avansa puterea subtilă în modalități fără precedent, complementare clasicei puteri ofensive. Acesta este motivul pentru care, în secțiunea de față a revistei, vom pune la microscop inițiative de diplomație publică, atât tradiționale, cât și inovatoare, al căror scop este reprezentat de rezolvarea conflictelor și promovarea păcii. Piesă cu piesă, vom asambla astfel, sperăm, un puzzle global în care declarația de credință odată propusă de Thomas Jefferson ar putea deveni motto al unei noi generații de diplomați: *Nutresc speranța că înțelepciunea noastră va crește odată cu puterea noastră și aceasta ne va învăța că puterea noastră va fi cu atât mai mare cu cât o vom folosi mai puțin.*